

09.10.2018

Ільницький В., Шафраньош О.

«Не проблема коли науковці їдуть за кордон. Головне – щоб звідти вони поверталися» – каже Президент Академії наук Литви, почесний доктор УжНУ Юрас Баніс

Співпраця між науковими школами фізиків Ужгородського національного університету та литовськими вишами триває вже десятиліттями. «Ми як одна велика сім'я» – кажуть самі науковці. Приємно, що спільна робота продовжується і набирає обертів – у вересні в УжНУ відбулася чергова, вже п'ята Українсько-польсько-литовська конференція з фізики сегнетоелектриків, в роботі якої взяли участь провідні вчені цієї галузі. У конференції взяв участь й Президент Академії наук Литви, почесний доктор УжНУ професор Ю. Баніс. Науковець не вперше відвідує Ужгород, але цього річного візиту виявився особливим, адже він отримав й почесне звання – Doctor Honoris Causa УжНУ. Наша розмова – про співпрацю, реалії та перспективи науки в Литві та її історичний контекст ([Ужгородський національний університет](#)).

<...>

Зараз багато ведеться розмов про те, що через брак фінансування науки в Україні йде потужний відтік кваліфікованих кадрів закордон. Як з цим справляються у Литві?

Звісно, є люди, які їдуть з Литви. І не в тому проблема, що вони їдуть. Є інші університети, лабораторії. Литва маленька країна, її населення всього 3 мільйони, і весь спектр студій ми не можемо перекрити, так що деколи навіть добре, що студенти, молоді вчені їдуть. Проблема в тому, що вони не повертаються.

Але в Литві вже є достатньо людей, які захистили дисертації в США, Нідерландах, Німеччині і повернулися. А практика, яка полягає в тому, щоб поїхати, певний час попрацювати в інших лабораторіях, це добре, я вважаю. Це досвід, контакти і зв'язки, це дуже вигідно.

У нас є Литовська дослідницька рада, яка надає фінансування на наукові проекти – нещодавно один з них і стосувався «повернення умів». На ці проекти можна подаватися, фінансування триває три роки, можна наймати людей, купувати обладнання і починати працювати в Литві. Є також постійні проекти для postdoc, адже після захисту PhD, є досить складний період для науковців, тому ці проекти фінансової підтримки дуже важливі. Звичайно конкурси є великими, а для науки грошей завжди мало (*сміється*).

Європейський Союз в цьому плані допомагає?

Напряму ні. Він передає кошти державі, яка вирішує, куди їх направити. Років шість-сім тому було прийняте вольове рішення 2 млрд литів (600 млн євро) виділити на науку. Тоді було прийняте рішення робити в Литві скупчення наукових лабораторій, по аналогії з «Силіконовою долиною». В

Литві зробили 5 таких наукових центрів. Два найбільші проекти стосувалися Вільнюського університету. Були побудовані Центр біохімії та біотехнології та Національний центр фізики і технології. Останній проект коштував 80 мільйонів євро, на побудову пішло 40 мільйонів, інші гроші витратили на наукове обладнання...